ותוספת בי"ת במלה 'בִּבְתוּלֶיהָ', מלמד שצריך שֶׁיִּהוּ כָּל בְּתוּלֶיהָ כַּיָּמִין, כלומר, לכהן גדול הותרה רק בתולה שלא נבעלה כלל, אבל אם נבעלה אסורה בֵּין בְּגִבעלה כְּדַרְכָּהּ ובֵּין בנבעלה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ.

נמצא, שמחלוקת חכמים ורבי שמעון במשנה היא, האם מקצת כסף ככל כסף, לחכמים מקצת כסף ככל כסף, ובגבתה מקצת כתובה לא הפסידה מזונותיה, כיון שחייב לה עדיין מקצת כתובה, ונחשב כאילו חייב לה את כל הכתובה. ולרבי שמעון מקצת כסף אינו ככל כסף, ובגבתה מקצת כתובה הפסידה מזונותיה. ומדין בתולה לכהן גדול אין סתירה לשיטתם כאן.

הגמרא מביאה מעשה שנפסקה הלכה כחכמים: הֲהֵיא אִיתְּתָא – מעשה באשה אלמנה דְּתָפְקָה כָּסָא דְּכַסְפָּא כְּכְתוּבָתָהּ – שתפסה כוס של כסף לכתובתה, אבל לא היה בכוס אלא כדי פרעון מקצת הכתובה, וְקָתָבְעָה מָזוֹנֵי – ותבעה האלמנה את היתומים שימשיכו לתת לה מזונות. אֲתַאי לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא – באו לפני רבא לשאול האם צריכים להמשיך לתת לה מזונות. אָמַר לְהוּ רבא לְיַתְמֵי, זִילוּ הָכוּ לָהּ מָזוֹנוֹת – לכו ותנו לה מזונות. ואף שדעת רבי שמעון שבגבתה מקצת כתובה אין לה מזונות, אבל לֵית דְּחָשׁ לְהָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן – אין מי שחושש לדעת רבי שמעון דְּאָמַר לֹא אִמְרִינַן מִקְצָת כֶּסֶף כְּכֶסֶף כְּכָל כֶּסֶף, אלא ההלכה שמקצת כסף ככל כסף, וכל שלא גבתה את כל הכתובה, וחייב לה מקצת מהכתובה, יש לה מזונות.

* * *

שנינו במשנה בגיטין (לה:), שאלמנה שבאה לגבות כתובה מיתומים, חייבת להשבע בבית דין, שלא נפרעה עדיין מכתובתה. עוד שנינו במשנה בערכין (כא:), שכשבית דין גובים לבעל חוב מנכסי יתומים, שמים את מחיר הקרקע, ומכריזים שלשים יום על מכירתה, וכל המרבה במחירה יקחנה.

הגמרא להלן דנה, האם אלמנה שמוכרת קרקע לכתובתה, צריכה שבועה נוספת, מלבד השבועה שלא נפרעה כלום, והאם צריכה הכרזה שלשים יום.

שָׁלַח לֵיהּ רַבָּה בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב יוֹסֵף שאלה, אלמנה שמּוֹכֶרֶת נכסי יתומים לגביית כתובתה שֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין, האם צְרִיכָה להשבע שְׁבוּעָה שלא קיבלה עבור הקרקע יותר מכדי כתובתה, אוֹ אֵין צְרִיכָה להשבע שְׁבוּעָה זו.

שאל רב יוסף את רבה בריה דרבא, וְתָבְעֵי לָךְ הַכְרָזָה – ותסתפק באלמנה שמוכרת שלא בבית דין, האם צריכה להכריז שלשים יום, כדי שיבואו הרבה קונים וימכרו את הקרקע למי שירבה במחיר. אָמַר לֵיהּ רבה בריה דרבא לרב יוסף, על הַכְרָזָה לֹא קָמִיבַּעְיָא לִי – איני מסופק, כיון שנלמד מהדין דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב נַחְמָן, אַלְמָנָה שֶׁלקחה קרקע מהיתומים למכור לכתובה או למזונות, וְשָׁמָה לְעַצְמָהּ – קנתה את הקרקע לעצמה במחיר הכתובה או המזונות, לֹא עָשָׂתָה וְלֹא כְּלוּם, והיתומים יכולים להוציא את הקרקע מידה ולתת לה מעות. ומבאר רבה בריה דרבא: הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן קנתה לעצמה, אִי דְּאַכְרוּז – אם הכריזו על הקרקע, והאלמנה הציעה את המחיר הגבוה ביותר, אֲמַאי לֹא עָשָׂתָה וְלֹא כְּלוּם, הרי נהגה כדין עם היתומים. אֶלָּא לָאו מדובר דְּלֹא אַכְרוּז, ולכן אם קנתה לעצמה לא עשתה כלום משום שחוששים שזלזלה בנכסים למוכרן בזול. וְיֵשׁ לדייק, דווקא אם קנתה את הקרקע לְעַצְמָהּ בלי הכרזה, הוּא דְּלֹא עָשָׂתָה וְלֹא כְּלוּם, הָא אם מכרה את הקרקע לְאַחֵר בלי הכרזה, מַה שֶּׁעָשְׂתָה עָשְׂתָה – המכר חל. ומוכח שאלמנה שמוכרת שלא בבית דין, אינה צריכה הכרזה, ולכן לא שאלתי שאלה זו.

הגמרא דוחה את הראיה מדברי רב נחמן: לְעוֹלָם אין לדייק מדברי רב נחמן שאינה צריכה הכרזה, ודינו של רב נחמן הוא באופן דְּאַכְרוּז, ואף על פי כן, אם קנתה לעצמה לא עשתה כלום. וְהטעם, דְּאָמְרֵי לָהּ, מַאן שָׂם לִיבְּךְ – מי נתן לך את הרשות להחזיק את הקרקע לעצמך, לא היתומים, ולא בית דין.

הגמרא מביאה ראיה לסברת 'מאן שם לך': כִּי הַאי דְּהַהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִידוּ גַּבֵּיהּ כִּיסָּתָא דְּיַתְמֵי – כמו המעשה באותו אדם שבית דין הפקידו אצלו מספוא לבהמות שימכרם עבור היתומים. אָזַל שָׁמָּה לְגַנַּפְשֵׁיהּ – הלך אדם זה וקנה לעצמו את הכיסתא בְּאַרְבַּע מֵאָה זוּזֵי. אחר כך אִייְקַר הכיסתא, קָם בְּשִׁית מֵאָה – ומחירו היה שש מאות זוז, אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמִּי לשאול האם הוא זכה במאתיים זוז של היוקר. אָמַר לֵיהּ, מַאן שָׂם לָךְ – מי נתן לך רשות לקנות לעצמך את הכיסתא. וכיון שלא זכית בכיסתא ממילא זכו היתומים ביוקר. הגמרא מסיקה את ההלכה בשני הספיקות: וְהִלְכְתָא, אלמנה שמוכרת שלא בבית דין, צְרִיכָה שְׁבוּעָה שלא קיבלה על הקרקע יותר מכדי כתובתה, וְאֵינָהּ צְרִיכָה הַכְרָזָה על מכירתה.

משנה

משנתינו דנה באלמנה שמכרה קרקע במחיר גבוה או נמוך משוויה, באלו אופנים מכרה קיים, ומי מפסיד או מרויח במכירה כזאת.

אַלְמָנָה שֶׁהֵיְתָה כְּתוּבָּתָהּ מָאתַיִם זוּז, וּמָכְרָה קרקע של היתומים שִׁשָּׁה מָנֶה, בְּמָאתַיִם זוּז, וטוענת שמגיע לה עוד קרקע שוה מנה להשלמת הכתובה. אוֹ שמכרה קרקע שָׁוֶה מָאתַיִם זוּז, בְּמָנֶה, ורוצה עוד מנה להשלמת הכתובה. בשני האופנים, המכר קיים וְנִתְקַבְּלָה כְּתוּבָּתָהּ, ואינה מקבלת עוד מהיתומים.

דין נוסף: אלמנה שֶׁהֵיְתָה כְּתוּבָּתָהּ מָנֶה, וּמָכְרָה קרקע שָׁוֶה מָנֶה וְדִינָר בְּמָנֶה, וחיינו שמכרה קרקע בשווי דינר יותר מכתובתה, מְכָרָהּ בָּטֵל, וכל הקרקע חוזרת ליתומים. וְאֶפִילּוּ אם הִיא אוֹמֶרֶת אַחֲזִיר את הַדִּינָר שהפסדתי כשמכרתי בזול, לַיְּורְשִׁין, אף על פי כן מְכָרָהּ בָּטֵל. והטעם, שמכירה בזול היינו שהפיסוק על כל חלק הוא יותר בזול, וכיון שמכרה במכירה זו גם קרקע של היתומים שלא כדין, הרי זו מכירה בטעות וכל המכירה בטילה.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חולק וְאוֹמֵר, לְעוֹלָם מְכָרָהּ קַיָּם. ועד כמה תהא מדת הקרקע שמכרה בלי רשות, ויהא מכרה קיים, עַד שֶׁתְּהֵא שָׁם כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתַּיֵּיר – עד כדי שאם לא היתה מוכרת את הקרקע העודפת על כתובתה, היה נשאר ליתומים קרקע שיעור שדה תבואה או גינת ירק. והיינו, בְּשָׂדֶה תבואה, שתשאר קרקע בַּת תִּשְׁעָה קַבִּין – שניתן לזרוע שם תשעה קבים של זרעים [–שבעים וחמש אמות על חמשים אמות], וּבְגִנָּה של ירקות, קרקע בַּת חֲצִי קַב זרעים [–חמשים אמות על ארבע אמות וטפח]. וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, ששמענו ממנו במקום אחר (ב"ב יא:), שיעור גינה הוא בַּיִת רוֹבַע קב זרעים [–עשרים וחמש אמות על ארבע אמות וטפח], שבאופנים אלו הפסידה את היתומים, שמכרה קרקע שלהם בזול, אבל באופן שגם אם לא היתה מוכרת את הקרקע העודפת על כתובתה, לא היה נשאר ליתומים קרקע בשיעור שדה או גינה, לא הפסידה כלום ליתומים, שממילא לא היה להם שימוש בקרקע זו, והמקח קיים.

דין נוסף: הָיְתָה כְּתוּבָּתָהּ מָאתַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וּמָכְרָה לָזֶה קרקע בְּמָנֶה, וְלָזֶה קרקע בְּמָנֶה, וְלָאַחֲרוֹן קרקע יָפָה מָנֶה וְדִינָר בְּמָנֶה. המכר שֶׁל הָאַחֲרוֹן שנמכר בזול, בָּטֵל, וְשֶׁל בּוֹלָן – של השלשה הראשונים שנמכרו כדין, מְכָרָן קַיָּם.

* * *

גמרא

שואלת הגמרא: מַאי שָׁנָא – במה שונה הדין השני במשנה, שהאלמנה מכרה קרקע שָׁוֶה מָאתַיִם זוּז בְּמָנֶה, שלא צריכים היתומים לתת לה עוד מנה, אף שקיבלה עבור הקרקע רק מנה. והטעם, דְּאָמְרֵי לָהּ היתומים, קיבלת קרקע בשווי מאתיים, וְאַתְּ אַפְסַדְתְּ – ואת הפסדת שמכרת אותה בזול. אם כך גם בדין הראשון, שמכרה קרקע שָׁוֶה מָנֶה, בְּמָאתַיִם זוּז, נַמִּי תֵּימָא – גם תאמר האלמנה, אני קיבלתי לפרעון הכתובה קרקע ששוה רק מנה, ומה שמכרתי במאתיים, אֲנָא אַרְוַוחְנָא – זה הריוח שלי.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ,

כָּאן [–במשנתינו שכתוב שאלמנה שמוכרת בשליחות היתומים ומכרה ביוקר, מרויחים היתומים ולא היא] **שָׁנָה רַבִּי** – לימדנו רבי, שהשולח שליח לקנות עבורו סחורה בסכום מסוים, והשליח קנה את הסחורה בזול, וקיבל יותר סחורה בסכום שנתן לו המשלח, **הַכֹּל** מגיע **לְבַעַל הַמָּעוֹת** – למשלח, ולא יכול השליח לטעון שעודף הסחורה הוא רווח שלו.

הגמרא מביאה בזה מחלוקת תנאים, ורבי סתם כדעה שהכל לבעל המעות: **כִּדְתַנְיָא**, שליח שקיבל כסף לקנות מדה מסוימת של סחורה, **והמוכרים הוֹסִיפוּ לוֹ** [–לשליח] מדה **אַחַת יְתֵירָה** על מה שנהוג לתת בשוק עבור מעות אלו, **הַכֹּל** – כל מה שהוסיף המוכר על בקשת המשלח, מגיע **לַשָּׁלִיחַ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר**, חוֹלְקִין השליח והמשלח בתוספת זו. טעמי החולקים יבואר בגמרא להלן.

מקשה הגמרא סתירה בדברי רבי יוסי: **וְהָתַנְיָא** בברייתא, **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הַכֹּל** – כל התוספת שקיבל השליח, מגיע **לְבַעַל הַמָּעוֹת** – למשלח. מתרצת הגמרא: **אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא, לֹא קַשְׁיָא, כָּאן** – הברייתא שאמר רבי יוסי שחולקים, עוסקת **בְּששלחו** לקנות **דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָבָה** – שיש לו מחיר קבוע בשוק, כגון כלי מלא בקיטנית הנמכר בפרוטה, והוסיף המוכר כמה קטניות לידי השליח, תוספת זו היא ודאי מתנה. וסובר רבי יוסי שאנו מסופקים אם המתנה היא לשליח או למשלח שהוא בעל המעות, ומספק חולקים השליח והמשלח. **וְכָאן** – הברייתא שאמר רבי יוסי הכל לבעל המעות, עוסקת **בְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קְצָבָה** – שאין לו מחיר קבוע בשוק, כגון טלית, חלוק וירק הנמכרים לפי אומדן, באופנים אלו, אם השליח קנאם בזול, הכל מגיע למשלח בעל המעות, כיון שהכל בכלל המכר, ואין כאן מתנה.

וכן במשנתינו, כיון שההלכה כרבי יוסי, שבדבר שאין לו קצבה, הכל לבעל המעות, ומחיר קרקע אינו קצוב אלא נמכרת באומדן, נמצא שכשהלוקח נתן מאתים, אין המאה הנוספים מתנה, אלא תשלום עבור הקרקע, וממילא זוכים בכך היתומים.

אָמַר רַב פָּפָּא, הִלְכְתָא, שלח שליח לקנות **דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָבָה**, והוסיפו לשליח, חוֹלְקִין השליח והמשלח. אבל אם שלחו לקנות **דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קְצָבָה**, והוסיפו לשליח, **הַכֹּל לְבַעַל הַמָּעוֹת**. שואלת הגמרא: **מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** רב פפא בדבריו, היה לו לומר בקיצור שהלכה כרבי יוסי. עונה הגמרא: כוונת רב פפא לומר, **דִּשְׁנָיָא דַּשְׁנַיָּא שְׁנָיָא הוּא** – שהתירוץ של רמי בר חמא, שחילק בין דבר שיש לו קצבה לאין לו קצבה, נכון להלכה, ואינו דיחוי בעלמא.

* * *

הגמרא דנה בשליח למכירת קרקע ששינה מדברי המשלח, האם השלחיות בטלה: **אִיבַּעְיָא לְהוּ, אָמַר לֵיהּ זַבֵּן לִי לִיתְבָא** – אמר לחבירו מכור לתך [–חצי כור] קרקע משדותי, והוא שיעור מקום זריעת חמש עשרה סאים של תבואה, **וְאָזַל וְזַבֵּן לֵיהּ כּוֹרָא** – והלך השליח ומכר קרקע בשיעור כור. כל הכור ודאי אינו מכור, שהרי לא הורשה לכך. ולגבי הלתך יש להסתפק **מַאי**, האם הוא מכור או לא. והספק הוא, האם השליח עשה שליחותו במכירת הלתך, אלא **שְׁמוֹסִיף עַל דִּבְרֵיו** של המשלח **הוּא**, שמכר לתך נוסף, **וְלִיתְבָא מִיהָא קָנֵי** – ומכל מקום חצי כור קנה, ואין המשלח יכול לחזור בו. **אוֹ דִלְמָא**, השליח **מַעֲבִיר עַל דִּבְרֵיו הוּא** – עשה שלא כדעת המשלח בכך שמכר לתך נוסף, והשליחות בטילה, **וְלכן לִיתְבָא נַמֵּי לֹא קָנֵי.**

להבנת המשך דברי הגמרא יש להקדים. א. 'מעילה' היא הוצאת חפץ של הקדש לחולין, על ידי מכירתו או אכילתו או כל הנאה אחרת ממנו, כמבואר במעילה (פרקים ה–ו). ב. דין מעילה בהקדש הוא בשוגג, דהיינו, שהמועל אינו יודע שהחפץ של הקדש. וחייב המועל בקרבן אשם מעילות, ולשלם קרן וחומש להקדש (ויקרא ה טו–טז). ג. שלח שליח להוציא חפץ הקדש לחולין, והמשלח שגג, אם השליח עשה כציווי המשלח, המשלח מועל [ואף שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, במעילה יש ריבוי לחייב את המשלח, כמבואר בקידושין (מב:)]. ואם השליח לא עשה כציווי המשלח, השלחות התבטלה, ואם השליח שוגג, השליח מעל, כמבואר במשנה במעילה (כ.).

הגמרא פושטת את הספק: **אָמַר רַב יַעֲקֹב מִנְּהַר פְּקוֹד** [–שם מקום] **מִשְּׁמֵיהּ דִּרְבִינָא, תָּא שְׁמַע**, שנינו במשנה במעילה (כ.), **אָמַר בַּעַל הַבַּיִת לִשְׁלוּחוֹ, תֵּן לָהֶן חֲתִיכָה** אחת **לְאוֹרְחִין**, מבשר שיש לי בבלי, ולא ידע בעל הבית שהבשר שבבלי הוא הקדש, **וְהוּא** [–השליח] **אוֹמֵר** לאורחים **טְלוּ שְׁתַּיִם** – שתי חתיכות, **וְהֵן נָטְלוּ שָׁלֹשׁ** חתיכות, ואחר כך התברר שהבשר של הקדש, **פּוֹדִין מָעֲלוּ**. בעל הבית מעל, שהרי שלח שליח לתת לאורחים את החתיכה הראשונה ולהוציאה לחולין, ונעשתה שליחותו. והשליח מעל, שהוציא לחולין את החתיכה השניה שלא בשליחות בעל הבית, שהרי מדעתו אמר לאורחים שיאכלו אותה. והאורחים מעלו באכילת החתיכה השלישית על דעת עצמם, והוצאתה לחולין. ומבאר רב יעקב את ראייתו: **אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא** ששליח שנצטוה לעשות מעט ועשה הרבה **מוֹסִיף עַל דִּבְרֵי חָוֵי**, ולא נחשב שעוקר את השלחות, **מִשּׁוּם הָכִי** כשבעל הבית אמר לתת חתיכה אחת לאורחים, והשליח נתן שתי חתיכות, **בַּעַל הַבַּיִת מָעַל** בחתיכה הראשונה, שהרי התקיימה השליחות בחתיכה זו. **אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ מַעֲבִיר עַל דִּבְרֵיו חָוֵי** – שנחשב כמעביר על דעת המשלח, ושליחותו בטלה, אם כן, **בַּעַל הַבַּיִת אַמַּאי מָעַל, וְהָתְנַן** במעילה (כ.), **הַשָּׁלִיחַ שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ, בַּעַל הַבַּיִת מָעַל, לֹא עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ, שָׁלִיחַ מָעַל.** וכאן הלא אם השלחות התבטלה נמצא שהוצאת החפץ לחולין לא נעשתה בשליחותו, ומדוע אין השליח מועל בשתי החתיכות. ונפשוט מכך ששליח שנצטוה לעשות מעט ועשה הרבה נחשב שהוסיף על דבריו, וכן בנידון שלנו חלה המכירה על הלתך.

הגמרא דוחה את הראיה: לעולם שליח שנצטוה לעשות מעט ועשה הרבה בטלה שליחותו, ומכל מקום במשנה במעילה הבעל הבית מעל, אף שאמר לשליח שיתן לאורחים חתיכה אחת והשליח אמר להם לקחת שתים, משום **דַּהֲכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּאָמַר** השליח **לְהוּ** – לאורחים, **טְלוּ** חתיכה **אַחַת מַדַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת**, שכך אמר לי לתת לכם, **וְחתיכה אַחַת** נוספת תקחו **מַדַּעְתִּי, וְשָׁקְלוּ אִינְהוּ תְּלָת** – והם לקחו שלש חתיכות. ומאחר ואמר השליח בפירוש שנצטוה לתת רק חתיכה אחת, בזה עשה את שליחותו, ובעל הבית מועל באכילת החתיכה הראשונה. אבל באופן שהשליח שינה מדעת בעל הבית, ואמר להם בסתם קחו שתים, יתכן שהבעל הבית לא מעל, כיון שמעביר על דבריו הוא, והשליח עוקר את שליחותו. וכן כשאמר לשליח למכור לתך ומכר כור, אין המכירה חלה אפילו על הלתך.

הגמרא מנסה לפשוט את הספק ממשנתינו: **תָּא שְׁמַע**, שנינו במשנתינו, **הָיְתָה כְּתוּבָּתָהּ מָנֶה, וּמָכְרָה** קרקע **שָׁוֶה מָנֶה וְדִינָר בְּמָנֶה, מְכָרָהּ בָּטֵל.** ומבארת הגמרא את כוונת המשנה: **מַאי לַאו** – האם לא מדובר **דְּזַבְּנִין** [–שמכרה] קרקע **שָׁוֶה מָנֶה וְדִינָר בְּתמורת מָנֶה וְדִינָר**, דהיינו בשוויה. **וּמַאי בְּמָנֶה** – ומה שאמרה המשנה שמכרה במנה, אין הכוונה שמכרה את הקרקע במנה, אלא שמכרה את הקרקע לפרוע את **הַמָּנֶה שֶׁלָּהּ** – של כתובתה.

קודם שתמשיך הגמרא לפשוט את הספק, היא מבארת לפי זה את המשך המשנה: **וְאם** כוונת המשנה שמכרה את הקרקע בשוויה, ורק מכרה יותר מדאי, **מַאי** – מה הפירוש **'אֲפִילּוּ** היא אומרת אחזיר דינר ליורשין', הרי פשוט שצריכה להחזיר את הדינר ליתומים, שהרי אינה רשאית לקחת לעצמה יותר ממנה. אלא כוונת המשנה, **שֶׁאֲפִילּוּ הִיא אוֹמֶרֶת, אַחֲזִיר אֶת הַדִּינָר לַיּוֹרְשִׁים, בְּדִינָר מְקֻרְקָעִי**, שאחזור ואקנה מהלוקח את הקרקע העודפת, ואחזיר אותה ליתומים, ויחשב כאילו מכרתי רק קרקע במנה, גם כן מכרה בטל.

הגמרא חוזרת לראיה מהמשנה: כפי שהתבאר, מדובר במשנה שמכרה האלמנה [שהיא שליחה של היתומים] את הקרקע בשוויה, אלא שמכרה יותר ממה שהיא רשאית, **וְקָתָנֵי** – ושנינו

המשך בעמ' צג

שמְכָרָהּ בָּטֵל, ומוכח ששליח שמכר יותר ממה שנצטוה, הרי הוא מעביר על דבריו והמכר בטל.

הגמרא דוחה את הראיה: אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נָתָן, לֹא מדובר שמכרה את הקרקע בשוויה, אלא מדובר בְּדַאֲוִיל – שהוזילה את מחיר הקרקע, והיינו, שמכרה קרקע ששוה מנה ודינר במנה. וכיון שהוזילה במחיר, מכרה בטל, ואפילו אם היא אומרת שתשלים את הדינר שהפסידה ליתומים. אבל אם היתה מוכרת קרקע שוה מנה ודינר במנה ודינר, לא היה כל המכר בטל, אלא העודף של הקרקע ששוה דינר היה חוזר ליתומים. ואין לפשוט ממשנתינו את הספק.